

“インスピレーション溢れる舞踊～フォークロアから現代へ”

ポーランド民族文化、まもなく日本へ上陸

ポーランド国立民族合唱舞踊団「シロンスク」は、プロジェクト“インスピレーション溢れる舞踊～フォークロアから現代へ”を実施します。これはダンスパフォーマンス„Exodus”(エクソドゥス)を日本に紹介する、革新的なポーランド文化普及促進事業です。本プロジェクトは「インスピレーションを促す文化」プログラムの一環として、ポーランド文化・国家遺産省の財政支援を受け、新型コロナウイルスの世界的感染拡大に伴い、オンライン開催の形で実現します。「シロンスク」舞踊団は„Exodus”とポーランド民族舞踊ワークショップ(振り付けレッスン)の録画のオンライン配信により、現状の公衆衛生・感染対策の推奨規準を満たしつつ、文化団体の芸術活動再開を目指す戦略を進めています。

本事業活動とパートナー諸団体のご協力により、ポーランド民族舞踊をより広い日本のみなさまにお届けするチャンスが得られます。本作は„Preludium”(プレリュード)と„Exodus”から成り、ポーランド広報文化センターが9月に開催したポーランド・フェスティバル 2020(オンライン)でも告知されました。また東京、札幌、大阪、敦賀、岡山では、本作品のオンライン配信に先駆けて、11月に動画鑑賞会を開催する準備が進められています。3つの民族ダンス～ポロネーズ、クラコヴィアク、トロヤク～のワークショップはプロジェクトの不可欠な一部分であり、ポーランドのフォークダンスとナショナルダンスの知識を深め、伝統に深く根差したポーランド民族舞踊の特徴を伝えるのに役立つでしょう。

本プロジェクトの目的は、世界文化遺産の構築におけるポーランド文化の役割を広く伝え、その普遍性を示すことにあります。„Exodus”の芸術的意図は、伝統芸術と現代芸術という異なるスタイルのパフォーマンスを組み合わせ、文化の相互浸透の現象を示すことです。同時に、現代舞踊と伝統舞踊を融合し、それをポーランドの3つのフォークダンスのワークショップと組み合わせることにより、国際的な舞踊・音楽コミュニティを結びつける一要素となる、伝統的ポーランド文化の、時代を越えた重要性を効果的に伝える優れた形式となります。このイベントは、日本におけるポーランドダンス愛好家の役割を高く評価し強調することにプラスの影響を与えるでしょう。

スペクタクル„Exodus”は、さまざまな文化の特別な出会いであり、「シロンスク」の作品に触発された、さまざまなタイプの舞踊と音楽のショーです。作者は民族合唱舞踊団「シロンスク」の振付師ミハウ・ズプコフで、彼はヴォイチェフ・キラルの音楽に含まれる内容と感情に基づき、世界＝人生を、幸福、希望の実現、他の人々との親密さを探し求める旅として示しています。それは私たち自身の内面を見つめる旅でもあり、さまざまな絆、他者との関係を構築したいという私たちの内なる欲求を示しています。このスペクタクルは、キラルの音楽に合わせて、視覚芸術の諸要素が豊富な空間の中で組み合わせられ、人生を通じた人間の旅の物語を伝える塑像となっています。

„Preludium”の振付は、若々しい欲望の瞬間から完全に成熟するまでの女性の道を、感情と肉体の両面から示しています。この道は、内なる感情、すなわち夜の終わりや晴れた朝の始まりのしるしであり、新しい生命の象徴である、一滴の露によって示される、涙に満たされています。

„Exodus”は、大集団での脱出あるいは旅の中で、一人一人が試練に立たされる現象について語っています。それは各人の人格のもっとも内に秘めた真実を明かし、自らに選択を迫るような試練です。大集団の動きの渦に巻き込まれても、誰もが自分でそうした選択をすることができるのです。人は直感や感情、常識に導かれ、自分のルールに従って決断を下します。こうして自分の魂の根源をさまよう孤独な旅がはじまります。その目指すところは、宇宙の大海を旅する他者の間で、自分の場所を見つけ出すことです。本作品では、視覚芸術のさまざまな効果が用いられ、作品のドラマツルギーが強調されています。

本作は、1920～22年に内戦によって引き裂かれたシベリアでポーランド孤児を救う活動に日本政府と日本赤十字社が参加したという100年前の歴史的出来事に触発されたものです。日本の援助のおかげで、800人近いポーランド孤児が敦賀港に辿り着き、東京と大阪で手厚い看護を受けました。去年は日本とポーランドの国交樹立100周年、今年2020年はシベリアのポーランド孤

児の敦賀到着 100 周年です。

しかし、作品の主要なインスピレーションは、カウナス(リトアニア)の日本領事館で、本国政府の指示を何度も破って、ナチス・ドイツの迫害等から逃れる、主にポーランドから来たユダヤ難民 4,000 人以上に日本通過ビザを発行した杉原千畝の物語です。シベリアのポーランド孤児と同じように、これらユダヤ系ポーランド人の多くは敦賀港から日本に上陸しました。

ダンスパフォーマンス„Exodus”は、世界で最も有名で栄誉あるポーランド人ピアニスト・作曲家の一人である、ヴォイチェフ・キラルの音楽に基づいている。彼はクラシック音楽と映画音楽双方を手掛け、白鷺勲章及び星付きコマンドルスキ十字勲章をはじめ、数々の権威ある表彰を受けている。キラルの初期作品には、ヨーロッパの新古典主義の影響が見られる。その後、ベラ・バルトク、イーゴリ・ストラヴィンスキー、ドミトリイ・ショスタコーヴィチの音楽にインスピレーションを求めた。1960 年代にはクシシュトフ・ペンデレツキ、ヘンリク・グレッツキと協力して創作し、その後の 10 年間は自身のルーツと民族音楽に回帰した。「シロンスク」舞踊団の求めに応じて、1960 年代に約 30 曲の伝統的民謡と舞踊を作曲し、それらの作品は今なお「シロンスク」のレパートリーに大きな輝きを与えている。当時キラルは「前奏曲とコレンダ」、「ボグロジツァ(神の母)」など宗教音楽作品も書いている。クラシック音楽の他にも、作曲家は数多くの映画音楽を生み出し、たいへん有名になった。キラルは、アンジェイ・ワイダ、クシシュトフ・ザヌッシ、ロマン・ポランスキー、フランシス・フォード・コッポラらポーランド及び世界最高峰の映画監督と共に仕事をし、たとえばポランスキー監督の『吸血鬼』(1967)をはじめ 130 本以上の映画作品の音楽を手掛けた。

当プロジェクトは、ポーランド文化・国家遺産省の財政支援を受け、パートナーは以下の諸団体である——ポーランド広報文化センター、人道の港敦賀ムゼウム、シアター X(カイ)、フォーラム・ポーランド組織委員会、公益社団法人日本フォークダンス連盟、日本・ポーランド民族舞踊友好協会、北海道ポーランド文化協会、在日ポーランド芸術・科学ミッション、ビトム市ダンス・ムーブメントシアター「ロズバルク」。

またダンスパフォーマンス„Exodus”は、アダム・ミツキェビチ・インスティテュートの国際文化プログラム「ポーランド 100」の一環として、ポーランド文化・国家遺産省の「〈NIEPODLEGŁA 独立〉記念多年度プログラム 2017～22」の助成を受けている。

振付師ミハウ・ズプロフ(プロフィール)

ペルミ(ロシア)バレエ学校卒業、1980 年ニジニ・ノヴゴロド(ロシア)オペラ・バレエ劇場でデビュー。その後ヴィルニユス(リトアニア)国立オペラ・バレエ劇場に参加、1992～2002 年にはクラクフ(ポーランド)歌劇場バレエ団のソリストを務めるなど、22 年間ダンサーとして活躍。「白鳥の湖」、「眠れる森の美女」、「くるみ割り人形」などのクラシックバレエ作品や、現代舞踊の舞台に出演。1995 年バレエ団「オラニム・ダンスグループ」を設立、ポーランド内外で数多くの舞台に立つ。2002 年から「シロンスク」舞踊団に所属、今では舞踊団の芸術的創造性を支える最も重要な柱の一人となっている。その契約期間を通じて、優れた教師、卓越した振付師として知られる。彼の「シロンスク」舞踊団との共同作業は、クラクフ STU 劇場におけるヴォイチェフ・キラル記念公演(2002)の際に、キラルの曲にワルツの振付を担当したことにはじまる。

以下のプロジェクトは、ズプロフの豊富な実績の中でも特に重要なものといえる——スタニスワフ・モニューシユコの音楽による舞踊団の演目「魔法」の振付(2003)。「シロンスク」創立 55 周年にあたり、舞踊団のダンサーとサラエヴォ出身の作曲家ゴラン・ブレゴヴィッチの共演によりスペクタクルを創作。2006 年には、自身の創作ビジョンに従い、国際現代舞踊サマースクールを設立、自ら芸術マネージメントにあたる。2007 年以降、同スクールは「シロンスク」舞踊団のより大規模な教育プロジェクト「サマーアートスクール」の一環として開催されている。2014 年、振付師兼教師として国際芸術教育プロジェクト「ポーランド・ノルウェーのフォークダンス・インスピレーション」に参加、ポーランドとノルウェー各地でコンサートツアーと一連のダンス・ワークショップを開催、両国の文化を広く紹介した。2019 年、博士論文「プロダンサーの養成におけるモダンダンス・テクニックの諸原則。いくつかの論点」を発表し、芸術博士号を取得。現在は「シロンスク」舞踊団のバレエディレクター、クラシックバレエと現代舞踊の教師及び振付師として活躍している。

„Taniec natchniony – od folkloru do współczesności”.

Polska kultura ludowa już niebawem zagości w Japonii.

Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny realizuje projekt pod nazwą „Taniec natchniony – od folkloru do współczesności” – prezentacja spektaklu baletowego „Exodus”, jako nowatorskiego podejścia do promocji kultury polskiej, który został dofinansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Kultura Inspirująca. W związku z pandemią wirusa SARS-CoV-2 realizacja projektu jest możliwa dzięki przeniesieniu jej do przestrzeni wirtualnej. Zespół „Śląsk” udostępniając online nagranie zarówno spektaklu „Exodus”, jak i warsztatów polskich tańców narodowych wychodzi naprzeciw obecnym zaleceniom sanitarno-epidemiologicznym, a także realizuje strategię powrotu instytucji kultury do działalności artystycznej. Dzięki działaniom podjętym w ramach zadania i współpracy z partnerami, polski taniec ludowy uzyska szansę szerszej obecności w świadomości japońskich odbiorców. Spektakl baletowy „EXODUS” (składający się z „Preludium” oraz tytułowego „Exodusu”) został włączony do programu Festiwalu Polskiego w Japonii organizowanego jesienią br. przez Instytut Polski w Tokio. Przy wsparciu japońskich partnerów czynione są starania, aby zorganizować w listopadzie prapremierowe pokazy widowiska z udziałem publiczności w Tokio, Osace, Sapporo, Tsurudze i Okayamie. Integralną częścią projektu będą warsztaty poloneza, krakowiaka i trojaka, które posłużą pogłębianiu wiedzy na temat polskich tańców ludowych i narodowych oraz przybliżą specyfikę polskiego tańca ludowego, tak głęboko zakorzonego w tradycji.

Celem projektu jest promocja i ukazanie roli polskiej kultury w budowaniu światowego dziedzictwa kulturowego, zaprezentowanie jej uniwersalności. Intencją artystyczną spektaklu „Exodus” jest pokazanie zjawiska przenikania się kultur, łączenia odmiennych stylów wykonawczych - sztuki tradycyjnej ze sztuką współczesną. Jednocześnie, zastosowanie w spektaklu kompilacji tańca współczesnego z tańcem ludowym w zestawieniu z warsztatami tańców narodo-ludowych, stanie się znakomitą formą ukazania ponadczasowego znaczenia tradycyjnej kultury polskiej, jako czynnika integrującego międzynarodowe środowisko taneczne i muzyczne. Wydarzenie będzie miało pozytywny wpływ na docenienie i podkreślenie roli pasjonatów polskiego tańca w Japonii. Spektakl „Exodus” to swoiste spotkanie kultur i pokazanie innego typu tańca oraz muzyki inspirowanej dziełami Zespołu „Śląsk”. Jego twórcą jest choreograf Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” Michał Zubkow, który opierając się na treściach i emocjach zawartych w muzyce Wojciecha Kilara, ukazał świat – życie, jako podróż w poszukiwaniu szczęścia, zaspokojenia własnych pragnień i bliskości drugiego człowieka. Jest to także spojrzenie w głąb samego siebie i ukazanie naszych wewnętrznych potrzeb w dążeniu do budowania związków i relacji z innymi. Widowisko do muzyki Wojciecha Kilara, w przestrzeni wzbogaconej elementami sztuk wizualnych, łączy się w plastyczne obrazy opowiadające o podróży człowieka przez życie.

Choreografia „Preludium” ukazuje drogę kobiety od momentu jej młodzieńczych pragnień do uzyskania pełnej dojrzałości, zarówno emocjonalnej jak i fizycznej. Tę drogę wypełniają wewnętrzne emocje, łzy, które obrazuje kropla rosy – znak końca nocy i początek pogodnego poranka – symbolu nowego życia.

„Exodus” opowiada o zjawisku, w którym każdy uczestnik masowej ucieczki lub podróży jest wystawiony na indywidualną próbę. To swego rodzaju sprawdzian, który obnaża najgłębiej ukryte tajniki osobowości człowieka, zmusza do podejmowania własnych wyborów. Wciągnięty w wir dominacji masowej, każdy radzi sobie samodzielnie. Ostateczną decyzję podejmuje według swoich zasad, kierując się intuicją, emocjami, rozsądkiem. Tak oto odbywa się samotna wędrówka po zakamarkach własnej duszy, celem której jest znalezienie swojego miejsca wśród innych podróżników wędrujących po oceanie Wszechświata. W spektaklu wykorzystano efekty sztuk wizualnych, podkreślające dramaturgię widowiska.

Inspiracją widowiska były historyczne wydarzenia sprzed stu lat związane z udziałem Ministra Spraw Zagranicznych Japonii i Japońskiego Czerwonego Krzyża w ratowaniu polskich sierot w latach 1920-1922, na ogarniętej wojną domową Syberii. Dzięki japońskiej pomocy blisko 800 polskich sierot trafiło przez porty w Tsurudze i Osace do Japonii, gdzie otrzymały wszechstronną opiekę. W ubiegłym roku minęła setna rocznica

Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny

ustanowienia stosunków dyplomatycznych z Japonią, a w 2020 r. - rocznica przyjazdu dzieci syberyjskich do Japonii i Tsurugi.

Jednak główną inspiracją była historia japońskiego konsula na Litwie (w Kownie) Chiune Sugihary, który, wielokrotnie łamiąc państwowe instrukcje, wydał ponad 4000 wiz Żydom, głównie pochodzącym z Polski. Podobnie jak polskie sieroty w Syberii, wielu z tych Żydów trafiło do Japonii przez port w Tsurudze.

Widowisko „Exodus” oparte jest na muzyce Wojciecha Kilara, który jest jednym z najbardziej znanych na świecie i utytułowanych polskich pianistów i kompozytorów. Tworzył zarówno muzykę poważną, jak i filmową. Laureat wielu nagród muzycznych, nagrodzony także Orderem Orła Białego oraz Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. Muzyka Wojciecha Kilara w początkowym okresie jego kariery nawiązywała do europejskiego neoklasycyzmu. Inspiracji poszukiwał wśród utworów Béli Bartóka, Igora Strawińskiego oraz Dymitra Szostakowicza. Lata sześćdziesiąte przyniosły współpracę wraz z Krzysztofem Pendereckim i Henrykiem Góreckim. Następną dekadą to powrót do korzeni i muzyki ludowej. Na zamówienie Zespołu opracował w latach '60 ok. 30 tradycyjnych pieśni i tańców ludowych, które do dziś uświetniają repertuar „Śląska”. Kilar napisał wtedy m.in. „Przygrywkę i kolędę” oraz „Bogurodzicę”. Prócz muzyki poważnej, kompozytor zajmował się muzyką filmową, która przyniosła mu niebywałą popularność. Kilar współpracował z najlepszymi polskimi i światowymi reżyserami: Andrzejem Wajdą, Krzysztofem Zanussi, Romanem Polańskim i Francisem Fordem Coppolą. Stworzył on muzykę do ponad 130 filmów, w tym np. do „Drakuli” Polańskiego.

Partnerami dofinansowanego przez polskie Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego projektu są: Port of Humanity Tsuruga Museum, Theater Xcai (シアターXカイ), Stowarzyszenie Forum Polska w Tokio, Japońska Federacja Tańca Ludowego, Japońsko-Polskie Towarzystwo Przyjaźni Miłośników Tańca Ludowego, Towarzystwo Miłośników Kultury Polskiej na Hokkaido, Polska Misja Artystyczno-Naukowa w Japonii oraz Instytut Polski w Tokio, a także Bytomski Teatr Tańca i Ruchu Rozbark.

Nadmieniamy, iż Spektakl EXODUS powstał przy współpracy z Instytutem Adama Mickiewicza w ramach międzynarodowego programu kulturalnego POLSKA 100, realizowanego w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022, sfinansowanego ze środków MKiDN .

Michał Zubkow - Spędził na scenie 22 lata jako tancerz. Ukończył szkołę baletową w Permie (Rosja). Karierę rozpoczął w 1980 roku w Teatrze Opery i Baletu w Niżnym Nowogrodzie (Rosja), potem związał się z Teatrem Opery i Baletu w Wilnie (Litwa), w latach 1992-2002 był solistą baletu Opery Krakowskiej (Polska). Tańczył w baletach klasycznych ("Jezioro Łabędzie", "Śpiąca Królewna", "Dziadek do orzechów", "Giselle") oraz spektaklach współczesnych. W roku 1995 założył zespół baletowy "Oranim Dance Group", z którym występował na wielu scenach w Polsce i za granicą. Związany z Zespołem Pieśni i Tańca „Śląsk” od 2002 roku, stanowi jeden z ważniejszych filarów twórczości artystycznej Zespołu. Przez cały okres zatrudnienia dał się poznać jako znakomity pedagog i wybitny choreograf. Wspólną drogę ze „Śląskiem” rozpoczął tworząc choreografię walca do muzyki Wojciecha Kilara, przygotowaną z okazji benefisu kompozytora w Teatrze STU w Krakowie (2002 rok). Wśród wielu projektów autorstwa Michała Zubkova warto wymienić choćby te najważniejsze: w 2003 roku stworzył dla zespołu baletowego „Śląska” choreografię spektaklu „Wróżby”, do muzyki Stanisława Moniuszki, a w roku jubileuszu 55- lecia Zespołu „Śląsk” współtworzył widowisko z udziałem artystów „Śląska” i Gorana Bregovića. W 2006 roku - realizując swoją autorską wizję - założył i objął kierownictwo artystyczne Międzynarodowej Letniej Szkoły Tańca Współczesnego. Od 2007 roku Szkoła odbywa się w ramach szerszego projektu edukacyjnego Zespołu - Letniej Szkoły Artystycznej. W 2014 roku wziął udział - jako choreograf i pedagog - w międzynarodowym projekcie artystyczno-edukacyjnym pn. „Polsko - norweskie ludowe inspiracje taneczne”, popularyzującym kulturę obu krajów w ramach tras koncertowych i cyklu warsztatów tanecznych w Polsce i Norwegii. W roku 2019 na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej „Zasady techniki modern dance w kształceniu zawodowych tancerzy. Wybrane zagadnienia” uzyskał stopień Doktora Sztuki. Obecnie jest kierownikiem baletu, pedagogiem tańca klasycznego, współczesnego i choreografem w Zespole Pieśni i Tańca „Śląsk”.